

המפתח אחיות פי"ג עמוד.

①

וַיִּשְׁמַע יְהוָה כֵּן מִדָּוִד חֲמוֹן מִשָּׁה אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה
וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ כִּי־הוֹצִיא יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם וַיִּחַן יְהוָה
חֲמוֹן מִשָּׁה אֶת־צִפּוֹרָה אִשְׁתּוֹ מִשָּׁה אַחֶר שְׁלוֹחֶיהָ וְאֵת שְׁנֵי בָנֶיהָ אֲשֶׁר
שָׂם הָאִחָד גִּרְשָׁם כִּי אָמַר בָּרַ ה'יְהוֹי נִכְרָהוּ וְשֵׁם הָאֲחֵד
אֱלִיעֶזֶר כִּי־אֱלֹהֵי אֲבִי בְעוֹזִי וַיִּצְלַח מִתְּרֵב פִּרְעֹה וַיֵּבֶא יְהוָה חֲמוֹן
מִשָּׁה וּבָנָיו וְאִשְׁתּוֹ אֶל־מֹשֶׁה אֱלִיעֶזֶר כֹּכַר אֲשֶׁר־הָיָה חֲנוּה שֵׁם הָרִ
הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־מֹשֶׁה אֲנִי חֲתָנְךָ יְהוָה בָּא אֵלֶיךָ וְאִשְׁתְּךָ וּשְׁנֵי
בָנֶיהָ עִמָּה וַיָּבֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֲתָנָו וַיִּשְׁתַּחֲוּ וַיִּשְׂקִי לוֹ וַיִּשְׂאֲלוּ אִשִּׁי
לְרַעְיוֹתָ לֵשׁ יוֹם וַיִּבְּאוּ הָאֵהָלָה וַיִּסְפַּר מֹשֶׁה לְחֲתָנָו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
עָשָׂה יְהוָה לְפִרְעֹה וּלְמִצְרָיִם עַל אֹדֶת יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הַתְּלָאָה
אֲשֶׁר מָצְאוּם בְּדֶרֶךְ הַיָּם וַיֹּאמֶר יְהוָה

פדלוג יתד

(2)

ט ב' בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה בא
ב' מדבר סיני ויסעו מרמידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר
ג ויחן ים ישראל נגד ההר: ומשה עלה אליהאלהים ויקרא אליו
והנה מזההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:
ד אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים
ה ואבא אתכם אלי ועמתי אמשמעי שתקעו בקלי ושמרתם את
ו ברייתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כלהארץ: ואתם
ז תהייתם ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אלי
ח בני ישראל:

פדגוג יורד

3

יט (א) ביום הזה, בראש חודש⁶⁵. לא היה צריך לכתוב אלא "ביום ההוא", מהו: ביום הזה; שיהיה דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתגבם⁶⁶.

海(花)

15

ורגלן סבירי בחרי בשבא
איבקע ירחא בחרי בשבא לא אמר להו ולא
מירי משום חולשא דאורחא בתלתא אמר
להו ואחס תהיו לי בארבעא אמר להו מצות
הגבלה ברה עקור פרישה

ح. ن. محمد رفقا

五

[illegible]

אברהם יצחק

10

שנשבעתי . מן הגלות ברכתיב קרתי
טובא בנביאים : וטובא . רבה בר בר
חנה סבר למא שבעתא דמבול (ט)
דכתיב אשר נשבעתי מעבור מי
נח וגו' (ישעיה נד) ואתה שבעה היה
חולה להפר וימריב את העולם במבול
ולפיכך לא רצה להפר : ורענן .
דקרו ליה סכסא אחרי ח"כ לא הוה
ליה למימר חוי לי אלא משום דבכל
נרתם לו נר :

אב תשנ"ז

⑤

ומה נשתנה אהון וכו'. יש להקשות אם כן כל מי שעושה עבירה יאמר עליו אהון ששמע בהר סיני שאל יעשה זה ועשה יהיה, נרצע, וא"כ כל שעבר עבירה יהיה נרצע. אבל דבר זה ענין מופלג בחכמה, כי האדם הוא אדם ע"י האהון בפרט, ולא ע"י שאר דברים, וזה כי כמו הכלי כאשר הוא גולם אין לו שם כלי, וכאשר יש לו בית קיבול הרי נחשב כלי, ואין האדם בעל הקבלה רק ע"י האהון, ולכך כל שמיעה מתורגם קבלה, וכאשר האדם חרש הרי האדם נחשב כמו גולם אשר אינו דבר ולא נגמר צורתו האחרונה כלל, רק הוא חומר מוכן לקבלה.

ודבר זה רמזו חכמים הנאמנים בפרק החובל (ב"ק פ"ה ב') חרשו גותן לו דמי כולו, שמוזה תרא' כי החרש אינו אדם ולכך גותן לו דמי כולו.

ה'תרע"א
ה'תרע"ב

(2)

אמנם ידועים כמה דבריו של רבנו יונה במעלות האזון דאף על גב דמומא חשוב כמא, מכל מקום חרשו גותן לו דמי כולו ואילו בסימא את עיגו, אינו משלם לו אלא דמי עיגו. והמכרת הענין היא דחובל בחברו משלם כפי מה ששמין את הנחבל כעבד. תכונתה של האזון עושה אותה להמכשיר היותר מובהק של מצב העבדות. שהרי משונה הוא ענינה של האזון מענינם של שאר החושים. שכן כל החושים עשויים הם להכניס ולהוציא. העין מכניסה רשמים ומוציאה לתוך החוץ מה שנעשה בפנים. האף עסוק בהוצאה והכנסה תמידית, חיד מכניסה רשמים ומוציאה כוחות פעולה, ואף הפה משמש מקום הכנסה והוצאה. ורק האזון אינה משמשת רק לקבלה. דרך האזון אפשר רק להתפעל, בשום אופן אין בה דרך לפעול. מכיון שמצב העבדות הוא התלות המוחלטת בזולת בבחינת לית ליה מגרמיה כלום, עיקר מציאות העבדות הוא בזה שהיא מכריחה את בעליה להמצא תמיד במצב של הכנה לקבל התפעלות מן הזולת ולכן דוקא הפגיעה במדרגת העבדות, היא היא פגיעה בחוש השמיעה בעיקר. ועל כן דוקא העבירה על ציווי זה של כי לי בני ישראל עבדים היא המחייבת את רציעת האזון מפני שאצל עבדי השם, חוש השמיעה הוא הכוח המתאים ביותר לתוכן העבדות אשר בנפשו.

פסח וצחק ארז הקל
פסח מאמר

פסח מאמר נח

9

שמועה טובה תדין עצם¹, מלבד שכה השמועה טובה משמחת את הלב כמאור העין, עוד יגיע ממנה תועלת אחרת שהיא מדשנת את הגוף, והזכיר, עצם² לפי שהעצמות יסודות

כד' צנן בתע

שמעו דבר ה'. משל למלך שאמר לעבדיו שמרו לי ב' כוסות הללו והיה דיאפרימא. א"ל הוי זהיר בהם. עד שהיא נכנס לפלטיין היה עגל אחד שרוי על פתח הפלטיין ננח העבד וגשבר אחד מהם. והיה העבד עומד ומרתית לפני המלך. א"ל למה מרתת. א"ל שנגנתי עגל ושבר א' משני הכוסות. א"ל המלך א"כ דע והזהר בשני. כך אמר הקב"ה יי שני כוסות מונתם בסניי נעשה ונשבע שברתם נעשה עשיתם לפני עגל הַחֵרֹו בנשמע הוי שמעו דבר ה' בית יעקב.

מחבר כ"ס יצחק ויתור

5

וַיִּשְׁמַע יִצְחָק בְּהֵן בְּדִין מִה שֶׁמִּעָה שָׁמַע וְבֹא וְנִתְּנִיר ר' יוֹשֻׁעַ אָמַר
מִלְּחֵמַת עֶמְלֶק שָׁמַע (א) שְׂרָרִי יוֹ כְּתִיב בְּצֵרוֹ וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עֶמְלֶק וְאֵת

עמו לפי דרב ר"א המודיע אומר מתן תורה שמע
זמ' צדתיא קטז

שנה ג' תשס"ג

12

אנכי ה' אלהיך, ומהיכן זכו ישראל לקריאת שמע, אמר רבי פנחס בר חמא ממנו תורה זכו ישראל לקרות שמע, כיצד, את מוצא לא פתח הקביה בסיני תחלה, אלא בדבר זה, אמר להם: שמע ישראל אנכי ה' אלהיך, נענו כולם, ואמרו ה' אלהינו ה' אחד (ו), ומשה אמר ברוך שם כבוד מלכותו.

משה כהן

21

וזה טעם ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר, ויחנן שהבדילו מתוכם כל האספסוף אשר בקרבם, וחננו בני ישראל לבדם לסנה ההר, וערב רב אחריהם, כי לישראל יחן התורה כמו שאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (פסוק ג), וזה טעם ויחן שם ישראל, או הוא להזכירם דרך כבוד בקבלם התורה.

פנחס יתרו

22

וא"ר יהודה אמר, שמואל בשעת שנשא שלמה את בת פרעה הכניסה לו (אלה) מינו וסר אסורה לך כן עושה לעבודה זרה, פלוגת כו' ולא טיחה בה, (ואמר ר' יהודה אמר שמואל בשעה שנשא שלמה את בת פרעה ירד גברואל ונעץ קנה בים והעלה שרטון ובו נבנה כרך, גדול שברומי).

חנה שמעון

23

ותשלם כל המלאכה אשר עשה המלך שלמה בית יהוה ויבא שלמה את קדשיו וידד אביו את הכסף ואת הזהב ואת הכלים נמן באצרות בית יהוה.

חנה א' ז

24

קפו ותשלם המלאכה כפי כתיב כאן אלא כל המלאכה מלאכת ששת ימי בראשית שלמה, כימכל מלאכתו אשר ברא אלהים לעשות ועשה אין כתיב כאן אלא לעשות עדין יש מלאכה אחרת, וכיון שבא שלמה ובנה את בית המקדש אמר הקב"ה עכשו שלמה מלאכת שמים וארץ לכך נקרא שלמה שהשלים הקב"ה מלאכת ששת ימי בראשית לתור מעשה ידיו.

חנה שמעון

25

הטו אנכם ולכו אלי שמעו ותחי נפשכם ואכרתה לכם ברית עולם חסדי דוד הנאמנים: הן עד לאומים נתתיו נגיד ומצוה לאומים: הן גור לא תדע תקרא וגור לא ידעיו אליך ירוצו למען יהוה אלהיך ולקדוש ישראל כי פאריך: דרשו יהוה בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב: יעזב דשע דרכו ואיש און מחשבתי וישב אל: יהוה וירחמנו ואלאלינו כי ירחבה לסלוח: (לעיו נה)

26

ד"א שמעו דבר ה' הה"ד (שעיו נה) שמעו ותחי נפשכם, היאך הביבים ישראל שהוא מפתה אותן אמר להם אם יפול אדם מראש הנג כל גופו לוקה והרופא נכנס אצלו וגותן לו רמיה בראשו וכן בידיו וכן בגוליו ובכל איבריו נמצא כולו רמיות, אני איני כן אלא רמ"ח אברים באדם הזה והאוזן אחד מהם וכל הגוף מלוכלך בעבירות והאוזן שומעת וכל הגוף מקבל חיים שמעו ותחי נפשכם, לכך אמר שמעו דבר ה' בית יעקב, וכן אתה מוצא בותרו שעל ידי שמיעה זכה לחיים ששמע ונתנייר שנאמר וישמע יתרו את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו וכו'.

משה כהן

16

(כד) והבור רק אין בו מים, ממשמע³⁵ שנאמר: והבור רק, איני יודע שאין בו מים, מה תלמוד לומר: אין בו מים, מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו³⁶.

משה כהן

17

אפי' נחש כרוך על עקבו לא יפסיק: אמר רב, ששת לא שנו יאלא נחש אבל עקרב פוסק.

משה כהן

18

אבל עקרב פוסק, ונגמלו לפי שהעקרב אמסוכן לעקוץ ונתק מנסת, מוכן לטורף.

משה כהן

19

דחנינא ג' באין בהוסחה וקדושת אלו הן משיח מציאותו וקדושתו.

משה כהן

20

והיה יעקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אתם יי ושמר יהוה אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך: ואהבך וברכך והרבה וברך פרי בטנך ופרי אדמתך יי ואלו ותיירשך וצהרה שגראלפיה ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך: ברוך תהיה מכל העמים לא יהיה כב עקר ועקרה ובהמתך: והסיר יהוה ממך כל חלי וכל מדוי מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם כך ונתנם בכל שנתך:

משה כהן